

۱۴۱۳۳۹۳



کج رفتاری

شکل گیری اقتصاد رفتاری

www.ketab.ir

نوشته:

دکتر ریچارد تیلر

(برنده جایزه نوبل اقتصاد ۲۰۰۲)

ترجمه:

دکتر بهنام شهابی



فیبا

سرشناسه: تیلر، ریچارد اچ.، ۱۹۴۵-م. Thaler, Richard H.
عنوان و نام پدیدآور: کج رفتاری: شکل گیری اقتصاد رفتاری / نوشته ریچارد تیلر؛
ترجمه بهنام شهانی.

مشخصات نشر: تهران: موسسه کتاب مهربان نشر، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۵/۱۴ * ۵/۲۱ * ۵/۲۱ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۷-۱۵۸-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Misbehaving: The Making of Behavioral Economics, 2015

یادداشت: کتابنامه

موضوع: اقتصاد -- جنبه های روانشناسی Economics -- Psychological aspects

شناسه افزوده: شهانی، بهنام، ۱۳۶۳-، مترجم

رده بندی کنگره: ۷۴HB/۲۹ت ۱۳۹۶

رده بندی دیویی: ۳۳۰/۰۱۹

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۰۷۶۷۳



شناختنامه

عنوان	: گهر رفتاری: شکل گیری اقتصاد رفتاری
مؤلف	: ریچارد تیلا
مترجم	: دکتر بهنام شهبانی
ناشر	: مؤسسه کتاب مهربان نشر
صفحه آرا	: مسین امدی
طراح جلد	: کانون تبلیغات صابری
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۷-۱۵۸-۱
نوبت چاپ	: پنجم پاییز ۱۴۰۱
تیراژ	: ۵۰۰ نسخه
قیمت:	۷۳۰۰۰۰ تومان

دفتر انتشارات: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان لسانی نژاد، پلاک ۱۸۹

تلفن: ۶۶۹۷۳۱۷۵-۶

کد پستی: ۱۳۱۴۹۶۵۳۵۱

ایمیل و وب سایت: Info@mehrabanshop.com - MehrabanPub.com

فروشگاه اینترنتی: Ketabemehraban.com

تلفن فروشگاه نشر بازگانی: ۶۶۹۵۳۴۷۵

کلیه حقوق و حق چاپ متن و عنوان کتاب که به ثبت رسیده است؛ مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان مصوب ۱۳۴۸ محفوظ و متعلق به مترجم می باشد. هرگونه برداشت، تکثیر، کپی برداری به هر شکل (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی) بدون اجازه کتبی از مترجم نشر ممنوع بوده و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

کتاب مهربان

بخش اول. خست‌های آغازین: ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۸

۱. عوامل انکار بی‌ربط ۲۱
۲. اثر مالکیت ۴۵
۳. فهرست ۵۷
۴. نظریه ارزش ۶۷
۵. روزهای رؤیایی کالیفرنیا ۸۳
۶. حمله انتقادات ۹۵

بخش دوم. حسابداری ذهنی: ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۵

۷. معامله‌های شیرین و گوش‌بری‌های تلخ ۱۱۵
۸. هزینه‌های هدیه گرفته ۱۲۷
۹. کوزه‌ها و بودجه‌ها ۱۴۱
۱۰. پای میز قمار ۱۴۹

بخش سوم. خویش‌داری: ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۸

۱۱. نیروی اراده؟ مشکلی نیست ۱۵۹
۱۲. برنامه‌دهنده و انجام‌دهنده ۱۷۹

میان‌برده

۱۳. کج‌رفتاری در جهان واقعی ۱۹۹

بخش چهارم. همکاری با دانیل کانمن: ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۵

۱۴. چه چیزی منصفانه به نظر می‌رسد؟ ۲۱۵
۱۵. بازی‌های انصاف ۲۳۳
۱۶. لیوان‌ها ۲۴۵

بخش پنجم. سرشاخ با حرفه اقتصاد: ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۴

۱۷. آغاز مناظره‌ها ۲۵۷
۱۸. اعوجاج‌ها ۲۷۱
۱۹. تشکیل تیم علمی ۲۸۱
۲۰. قاب‌بندی محدود ۲۹۳

بخش ششم. مالیه: ۱۹۸۳ تا ۲۰۰۳

۲۱. مسابقه زیارویی ۳۱۹
۲۲. آیا بازار سهام بیش از اندازه واکنش نشان می‌دهد؟ ۳۳۳
۲۳. واکنش به واکنش بیش از اندازه ۳۴۷
۲۴. قیمت درست نیست ۳۵۵
۲۵. منازعه صندوق‌های تأسیس ۳۶۵
۲۶. پشه‌های میوه‌خوره، کوه‌های بخر و قیمت‌های منفی سهام ۳۷۷

بخش هفتم. به شیکاگو خوش آمدید: ۱۹۹۵ تا کنون

۲۷. تعلیمات حقوقی ۳۹۳
۲۸. دفاتر کاری ۴۱۱
۲۹. فوتبال ۴۲۱
۳۰. مسابقات تلویزیونی ۴۴۷

بخش هشتم. کمک‌رسانی: ۲۰۰۴ تا کنون

۳۱. فردا بیشتر پس‌انداز کن ۴۶۵
۳۲. حضور در بخش عمومی ۴۸۵
۳۳. تلنگرزدن در بریتانیا ۴۹۵

- نتیجه‌گیری: موضوعات آینده چیست؟ ۵۱۹
- منابع و مآخذ ۵۳۵
- فهرست وازگان تخصصی ۵۵۷

سخن مترجم

کتاب «کج رفتاری: شکل گیری اقتصاد رفتاری»، شرح متقاعدکننده و سرگرم کننده «ریچارد هال تیلر» از تقلای خود برای بازگرداندن علم اقتصاد از فضا به زمین است و طرز فکر ما درباره خودمان و جهان مان را متحول می کند. این «پدر اقتصاد رفتاری» از طریق وصل کردن دستاوردهای اخیر روان شناسی انسان به فهم عملی از مشوق ها و رفتار بازار، راه های جدیدی را برای نگرستن به هر چیزی (از معیشت خانوار گرفته تا مسابقات تلویزیونی، جذب بازیکنان فوتبال، و کسب و کارهایی مانند اوبر) به روی ما می گشاید. این کتاب نشان می دهد که چگونه مطالعه محاسبات نادرست انسان ها می تواند به مادر اتخاذ تصمیم های هوشمندانه در زندگی مان، کسب و کارمان، و دولت مان مارج برساند (برگرفته از متن پشت جلد کتاب «کج رفتاری: شکل گیری اقتصاد رفتاری»).

سال ۲۰۱۷ میلادی یا ۱۳۹۶ خورشیدی، سالی به یادماندنی و فراموش نشدنی برای علاقه مندان و دانش پژوهان «اقتصاد رفتاری» در جهان و ایران بود. در این سال، «ریچارد هال تیلر» از «دانشگاه شیکاگو» به سیمین سال ها تلاش و مبارزه علمی با طرفداران قُلچماق و سرسخت «اقتصاد متعارف» و کمک به شکل گیری حوزه علمی «اقتصاد رفتاری»، به جایزه نوبل اقتصاد دست یافت. دست و جیب و هورا!

من الآن که به عقب نگاه می کنم، باورم نمی شود که نویسنده کتاب حاضر «ریچارد تیلر» از «کاسه آجیل» به «تلنگر» و سپس به «جایزه نوبل اقتصاد ۲۰۱۷» رسیده است. البته، او در مقاله ای با عنوان «اقتصاد رفتاری: از بادام هندی به تلنگر» که آن را در سال ۲۰۱۸ چاپ کرد، قصه چگونگی دستیابی این حوزه علمی به یک جایزه نوبل مخصوص و تک نفره را شرح می دهد. همان طور که



کمیته نوبل (۲۰۱۷) و نیز باربریس (۲۰۱۸) اشاره کرده‌اند، تیلر در چهار بُعد به شکل‌گیری حوزه علمی «اقتصاد رفتاری» یاری رساند: پرده‌برداری از چیزهایی که با مدل‌های «اقتصاد متعارف» همخوانی نداشت؛ معرفی مفاهیم و مدل‌های واقع‌بینانه‌ای یا تلفیق رشته‌های روان‌شناسی و اقتصاد («نظریه چشم‌داشت»، «حسابداری ذهنی»، «اثر مالکیت»); کمک‌رسانی به آدم‌ها در تصمیم‌گیری‌های بهتر («فردا بیشتر پس انداز کن»، «تلنگر»، «معماری انتخاب»); و تسهیل گرایش و ورود دانش‌پژوهان جدید به حوزه علمی «اقتصاد رفتاری».

البته، اعطای جایزه نوبل اقتصاد به «ریچارد تیلر» به من هم خیلی چسبید. من مدت‌ها بود که «اقتصاد رفتاری» و مضامین آن برای تصمیم‌گیری را به مدیران شرکت‌های مختلف درس می‌دادم. از آن گذشته، هشت ماه گذشته بود که کتاب «کج رفتاری: شکل‌گیری اقتصاد رفتاری» را ترجمه و نسخه اولیه آن را به صفحه‌آرایی ناشر تحویل داده بودم. به یاد دارم که برای تدریس یک دوره مدیریتی به «شرکت پتروشیمی بندر امام» رفته بودم. در حول و حوش ساعت یک بعدازظهر از آخرین روز آن دوره سه‌روزه‌ام و در «هتل بعثت» واقع در شهرک چمران (ممکو) شهرستان ماهشهر، یاز دیرینه‌ام «دکتر جلیل دلخواه» با من تماس گرفت و با هیجان خاصی خبر داد که ساعتی قبل «ریچارد تیلر» یکی از چهره‌های شاخص و برجسته «اقتصاد رفتاری» و نویسنده کتابی که من از او ترجمه کرده بودم، برنده جایزه نوبل اقتصاد سال ۲۰۱۷ شده است. به نظرم، بعد از تیلر و همسرش -فرانس لیکلرک- سومین نفر روی کره زمین بودم که از اعطای جایزه نوبل به موضوع «اقتصاد رفتاری» فوق‌العاده خوشحال می‌شدم. از طرف دیگر، از اینکه کتاب چنین مردی را ترجمه کرده بودم، سر از پا نمی‌شناختم. دروغ که حقائق نیست! با این شوق و ذوق مفرط به بازخوانی و تصحیح کتاب «کج رفتاری: شکل‌گیری اقتصاد رفتاری» پرداختم که در نهایت، در آذر ماه سال ۱۳۹۶ به بازار نشر ایران عرضه شد و به‌واسطه استقبال گرم

علاقه‌مندان تقریباً طی سه ماه به چاپ سوم رسید و اینک چاپ چهارم کتاب با ویرایش جدید در اختیار شما قرار دارد.

حوزه نوظهور «اقتصاد رفتاری» تلفیق شیرین و دلچسبی از روان‌شناسی و اقتصاد درباره فرایند انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها است. اگر می‌خواهید تصویر واقع‌بینانه‌تری از تصمیم‌ها و رفتارهای انسان‌ها کسب کنید، به اشتباهات و خطاهای اقتصادی انسان‌ها پی ببرید، تصمیم‌ها و رفتارهای انسان‌ها را تغییر دهید، نحوه تأثیرگذاری شرکت‌ها و قانون‌گذاران بر تصمیم‌ها و رفتارهای خود را بدانید و در دنیای کسب‌وکار چیزی به انسان‌ها بفروشید؛ پس، این کتاب را بخرید و بخوانید. کتاب «کج رفتاری: شکل‌گیری اقتصاد رفتاری» به زبان ساده، داستانی و لذت‌بخش برای همگان نوشته شده است. مهم نیست رشته تحصیلی یا حرفه شغلی شما چیست. اگر با انسان (از نوع عادی نه ربات) سروکار دارید، این کتاب به شما می‌گوید که آن شاخه شمشاد با ترجیحات و باورهای آبگوشتی خود چه دسته‌گل‌هایی به آب می‌دهد و چگونه سربراه می‌شود. اما قبل از مطالعه کتاب، از خود و دیگران بپرسید که «انسان‌ها چه موجوداتی هستند و چگونه تصمیم‌گیری و انتخاب می‌کنند؟ چگونه می‌توان کاری کرد انسان‌ها تصمیم‌گیری و انتخاب درستی داشته باشند؟»

در «اقتصاد متعارف» (نئوکلاسیک) فرض می‌شود که انسان‌ها «عقلانیت کامل»، «خویشتن‌داری کامل»، و «منفعت‌طلبی کامل» دارند؛ بنابراین، نیازی به مداخله خط‌مشی‌گذاران و هر کس دیگری در کار آنها نیست. چنین تصویری از انسان‌ها که تیلر به اختصار «انسان‌های اقتصادی» (ربات‌ها، اسپاک‌ها) می‌نامد، محور همه نظریه‌ها و مدل‌های «اقتصاد متعارف» است. «اقتصاد متعارف» چنین می‌پندارد که «انسان‌های اقتصادی» بر اساس مفاهیم جاافتاده‌ای مانند خودمنفعتی، هزینه فرصت، تعویض‌پذیری پول، تحلیل هزینه به فایده (تحلیل نهایی)، و آینده‌نگری به کارهایی چون خرید، مصرف، پس‌انداز، و سرمایه‌گذاری دست می‌زنند. به‌علاوه،



«اقتصاد متعارف» فرض می‌کند که ترجیحات انسان‌ها به اوضاع و احوال کلی آنها بستگی دارد (عدم پذیرش تغییرات ثروت در قالب «سود و زیان»)، انسان‌ها به تغییر شکل در نحوه ارائه گزینه‌ها بی‌تفاوت هستند (عدم پذیرش «اثر قاب‌بندی» و «اثر لنگراندازی»)، و انسان‌ها از بستر پیرامون خود تأثیر نمی‌پذیرند (عدم پذیرش «اثر بستر»). بر همین اساس، «اقتصاد سنتی» دخالت در فرایند انتخاب انسان‌ها را به جز در موارد «آسیب‌رسانی به دیگران» مجاز نمی‌شمارد.

در مقابل، حوزه نوظهور «اقتصاد رفتاری» می‌گوید: بسیاری از رفتارهای «انسان‌های عادی» (سیندرلاها، سیمپسون‌ها) با نظریه‌ها و مدل‌های «اقتصاد متعارف» جور در نمی‌آید و در نتیجه، انسان‌ها مرتکب کج‌رفتاری می‌شوند. سه کج‌رفتاری بزرگ انسان‌ها که در «اقتصاد رفتاری» مطرح نظر قرار می‌گیرد، عبارت است از اینکه (۱) انسان‌ها ظرفیت‌های فکری، ذهنی، و زمانی محدودی دارند و برای رفع چنین محدودیتی به میان‌برها و خودساخته‌های ذهنی متوسل می‌شوند، (۲) انسان‌ها در برابر وسوسه‌ها خویشتن‌داری و تحمل‌ناهندگی، گزینه‌های حال را به گزینه‌های آینده ترجیح می‌دهند و فاصله امروز تا فردا را بیش از فاصله فردا تا پس‌فردا می‌پندارند؛ و (۳) انسان‌ها به انصاف و مراعات حال دیگران حساسیت نشان می‌دهند و برای مجازات بی‌انصاف‌ها حاضرند از نفع خود بگذرند یا به خود ضرر برسانند. به علاوه، «اقتصاد رفتاری» انسان‌ها را به سبب عقلانیت محدود، خویشتن‌داری محدود، و خودمنفعتی محدود، در معرض سوگیری‌ها و اشتباهات پیش‌بینی‌پذیر و نیز «آسیب‌رسانی به خود» می‌بیند و با پذیرش اصل قیم‌مآبی آزادی خواهانه توصیه می‌کند که با دست‌کاری در محیط انتخاب انسان‌ها (معماری انتخاب) باید به آنها تلنگر زد تا تصمیمی به نفع خودشان بگیرند (عقلانیت کامل). بدین‌سان، خط فکری «اقتصاد رفتاری» در نه مفهوم ذیل خلاصه می‌شود: «عقلانیت کامل»، «عقلانیت محدود»، «خویشتن‌داری محدود»، «خودمنفعتی محدود»، «میان‌برها»، «سوگیری‌ها»، «قیم‌مآبی آزادی خواهانه»، «تلنگر»، و

«معماری انتخاب». اُفتاد؟ ... اُفتاد؟ ... اُفتاد؟

همان‌طور که قبلاً گفتم، مدت‌ها بود که دربارهٔ تصمیم‌گیری انسان‌ها مطالعه می‌کردم و حتی این موضوع را به‌دفعات درس داده بودم، اما آشنایی‌ام با موضوع «اقتصاد رفتاری» به سال ۱۳۹۲ باز می‌گردد. من تا قبل از ترجمهٔ کتاب «کج رفتاری: شکل‌گیری اقتصاد رفتاری»، تقریباً نیمی از مقاله‌ها و کتاب‌های مرتبط با این موضوع را خوانده بودم و حتی موضوع رسالهٔ دکتری‌ام نیز به یک موضوع اقتصادی پرطمطراق (یارانه) اختصاص داشت و همین‌ها باعث افزایش سطح علاقه‌مندی‌ام به اقتصاد، به‌ویژه حوزهٔ علمی «اقتصاد رفتاری»، شده بود. به‌علاوه، با آنکه آموزش‌هایی در حوزهٔ مهارت‌های مدیریت و تصمیم‌گیری به کارکنان و مدیران شرکت‌های بزرگ و متوسط درس می‌دهم، بارها و بارها در متن و حاشیه به موضوع «اقتصاد رفتاری» اشاره می‌کردم و حتی اندک اشاره‌ای به موضوع «اقتصاد رفتاری» باعث می‌شد شرکت‌کنندگان دوره‌های آموزشی از من بخواهند به جای دورهٔ آموزشی اصلی، اندکی یا کلاً دربارهٔ آن اقتصاد شیرین و مضحک صحبت کنم. از اینها گذشته، در یکی از دفعاتی که دربارهٔ آخرین مطالب خط‌مشی‌گذاری عمومی مطالعه می‌کردم، متوجه شدم «اقتصاد رفتاری» رویکرد تازه‌ای را به تدوین خط‌مشی‌های ملی پیشنهاد می‌دهد. با بررسی‌های بیشتر به کتاب «کج رفتاری: شکل‌گیری اقتصاد رفتاری» برخورد کردم و درصدد ترجمهٔ آن برآمدم. باور کنید آن موقع نمی‌دانستم که هم نویسندهٔ این کتاب بعدها برندهٔ جایزهٔ نوبل اقتصاد ۲۰۱۷ می‌شود و هم ایرانی‌ها از کتاب او با آغوش باز استقبال می‌کنند.

در ویرایش نخست کتاب به دلایل مختلف (نادانی و غفلت من، حواس‌پرتی و بی‌حوصلگی ویراستار، و شوق و عجلهٔ ناشر) بعضاً اشتباهات سهوی در ترجمه و نگارش کلمات و جملات نقلی (نه تخصصی) صورت گرفته است که اولاً عذرخواهی می‌کنم و ثانیاً باید بگویم که کتاب را در ویرایش جدید به شکل



اساسی بازخوانی و بازنویسی کرده‌ام. در ترجمه این کتاب سعی داشتم که هیچ جمله‌ای حذف نشود، در ساختار اصلی جملات تا جای ممکن هیچ تغییری صورت نگیرد (یک جمله را به چند جمله تقسیم نکنم)، افعال و جملات به همان زمان خودشان ترجمه شود، نگارش حرفه‌ای نه ترجمه‌گرفته‌ای بر آن حاکم باشد و قواعد دستور زبان فارسی تا جای ممکن رعایت شود (فاعل، مفعول، صفت، قید، پشت‌سرهم نیامدن دو فعل یکسان، و مفردنویسی افعال برای فاعل غیرانسانی). از طرف دیگر، فرق یک مترجم دانشگاهی با یک مترجم غیردانشگاهی در این است که «مترجم دانشگاهی از هر کلمه فارسی برای هر کلمه انگلیسی استفاده نمی‌کند، و اگر معادل فارسی هم وجود نداشته باشد، یکی از خود می‌سازد» به بیان دیگر، وقتی یک کلمه فارسی برای یک کلمه انگلیسی لحاظ شد، حتی المقدور از آن کلمه فارسی برای کلمه انگلیسی دیگری استفاده نمی‌شود؛ به‌ویژه، اگر آن کلمه در رشته علمی دیگری کاملاً اسم‌دار و جافتاده باشد و ولو اینکه دایره‌واژگان زبان فارسی کلمات از زبان انگلیسی باشد. تفاوت بین خط‌مشی (policy) و سیاست (politics) یا استفاده نادرست از واژه «چشم‌انداز» برای «vision و prospect»، از اشتباهات معمول در ترجمه‌ها است! در مجموع، می‌دانستم که رعایت چنین قواعدی ممکن است خواننده و البته، خودم را بیازارد، اما سعی کردم جملات را در ویرایش قبلی و فعلی تا جای ممکن به زبان ساده و محاوره هم بنویسم. درباره ترجمه کتاب هیچ ادعایی نداشتم و ندارم و صرفاً آن را ترجمه کرده‌ام، والسلام. پانویس‌های منسوب به مترجم در ویرایش قبلی و فعلی کتاب، خود گویای خیلی چیزها است.

در حال حاضر، تنها آرزوی من این است که موج علاقه‌مندی به «اقتصاد رفتاری» که پس از اعطای جایزه نوبل، حسابی در بین ایرانی‌ها اوج گرفته و حتی نیمچه‌آزمایشگاه‌هایی را در برخی از دانشگاه‌ها شکل داده است، فروکش نکند و این کتاب، به‌ویژه، ایده‌تأسیس «واحد تلنگر»، سرلوحه دانش‌پژوهان،

مسئولان، و مدیران ایرانی قرار گیرد. پس از آنکه تیبلر و سانستین کتاب «تلنگر» را نوشتند، به ترتیب دولت‌های انگلیس و آمریکا از آنها برای تفهیم و کاربست ایده‌های «اقتصاد رفتاری» دعوت کردند. در ایران، وزیر اسبق محترم و کتاب‌خوان اقتصاد در اسفند سال ۱۳۹۶ مطالعه کتاب «کج رفتاری: شکل‌گیری اقتصاد رفتاری» را به همگان توصیه کرد، اما من انتظار داشتم که ایشان بگویند به عنوان متولّی اصلی اقتصاد ایران چه گامی در راستای پرورش و توسعه «اقتصاد رفتاری» در وزارت فخریه خود برداشته‌اند و آیا رئیس‌جمهور محترم و سایر وزرا از موضوع «اقتصاد رفتاری» و کاربردهای آن آگاه هستند یا نه. این نقد به نمایندگان مجلس و نهادهای پایین‌دست آن، از جمله «مرکز پژوهش‌های مجلس»، نیز وارد است. در هر حال، امیدوارم دانش‌پژوهان ایرانی به مطالعه و آزمایش‌گری در زمینه «اقتصاد رفتاری» همت گمارند و مسئولان دولت و مجلس ایران نیز به شناخت و کاربست ایده‌های «اقتصاد رفتاری» در خط‌مشی‌گذاری و قانون‌گذاری علاقه‌مند شوند، حال چه با ما و چه بی ما! حرفم برای دانش‌پژوهان، قانون‌گذاران، دولتمردان، و شرکت‌های ایرانی این است: اگر پیش‌فرض‌های «اقتصاد متعارف» را درباره انسان‌ها لحاظ کنید (یعنی، آنها را سوپرمن یا موجودات فضایی بپندارید)، باید خط‌مشی‌هایی وضع کنید که ماهیت آزادی‌خواهانه و ضدّ قیم‌مآبی داشته باشد. اما اگر پیش‌فرض «اقتصاد رفتاری» را بپذیرید (یعنی، انسان‌ها را موجودات زمینی و عادی ببینید)، باید خط‌مشی‌هایی تدوین کنید که بر قیم‌مآبی آزادی‌خواهانه استوار باشد. در ضمن، اگر به دنبال راهی برای تأسیس «واحد تلنگر» یا اجرای خط‌مشی‌های تلنگرآمیز هستید، کتاب «اندرون واحد تلنگر: چگونه از چیزهای کوچک، نتایج بزرگ رقم می‌خورد» را فراموش نکنید. «دیوید هالپرن» که رئیس «تیم بینش‌های رفتاری» بریتانیا است، اصول اجرای خط‌مشی‌های تلنگرآمیز و نیز تجارب «تیم بینش‌های رفتاری» در کشورهای جهان را به شکل ساده‌ای در کتاب



مزبور خلاصه‌سازی می‌کند.

در پایان، از «دکتر حسن دانائی‌فرد» بابت تشویق و روحیه‌دادن (ایشان مرا اقتصاددان رفتاری می‌نامند، نه دانش‌آموخته خط‌مشی‌گذاری عمومی در دانشگاه تربیت مدرس)، از «دکتر جلیل دلخواه» این یارِ گرمابه و گلستان که همواره دربارهٔ موضوعات کتاب با او بحث و گفت‌وگو می‌کردم، از «دکتر فرشاد مومنی» به پاس فرصتی که برای معرفی «اقتصاد رفتاری» در «موسسه مطالعات دین و اقتصاد» فراهم کرد، و از دوست کتاب‌خوان و خوش‌فکر «دکتر محمدرضا فرهادی‌پور» که یک جلسه از جلسات کتاب‌خوانی خود و دوستان را به سخنرانی بنده دربارهٔ «اقتصاد رفتاری» اختصاص داد، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنم. همچنین، آقای «حسین احمدی» به واسطهٔ صفحه‌آرایی زیبا و یک‌دست، و نیز آقای «عبدل جلیلی‌راد» مدیریت نشرِ مهربان و کارمندِ ایشان سرکار خانم «مرضیه قندهاری» به سبب زمینه‌سازی برای چاپ این کتاب، همگی سزاوار تشکر و قدردانی هستند. در نهایت، از همسرم و دخترم نیز بابت اوقاتی که از آنها گرفتم و برای فهم و ترجمهٔ این کتاب گذاشتم، صمیمانه و مخصوص تشکر می‌کنم؛ به‌ویژه، از همسرم که الان یکی از طرفداران پروپاقرص «اقتصاد رفتاری» به شمار می‌رود (شاید من توهم دارم و او به‌شدت از موضوع بیزار است، چه می‌دانم!). معمولاً هر موضوع و مسئله‌ای دربارهٔ «اقتصاد رفتاری» را در وهلهٔ اول با همسرم در میان می‌گذاشتم و می‌خواستم بینم او به عنوان یک «انسان عادی» چه جوابی برای آنها دارد (اگر می‌خواهید زندگی آسوده و بی‌دردسری داشته باشید، این کار را با همسران نکنید. وای اگر جواب نادرست بدهد و بعد شما به او بگویید که جواب درست چیست. من هنوز ملاحظه درد می‌کنه! می‌فهمید؟). امیدوارم از مطالعهٔ این کتاب لذت ببرید و طعم آن را در زندگی بچشید.

و من ... التوفیق

بهنام شهبانی